

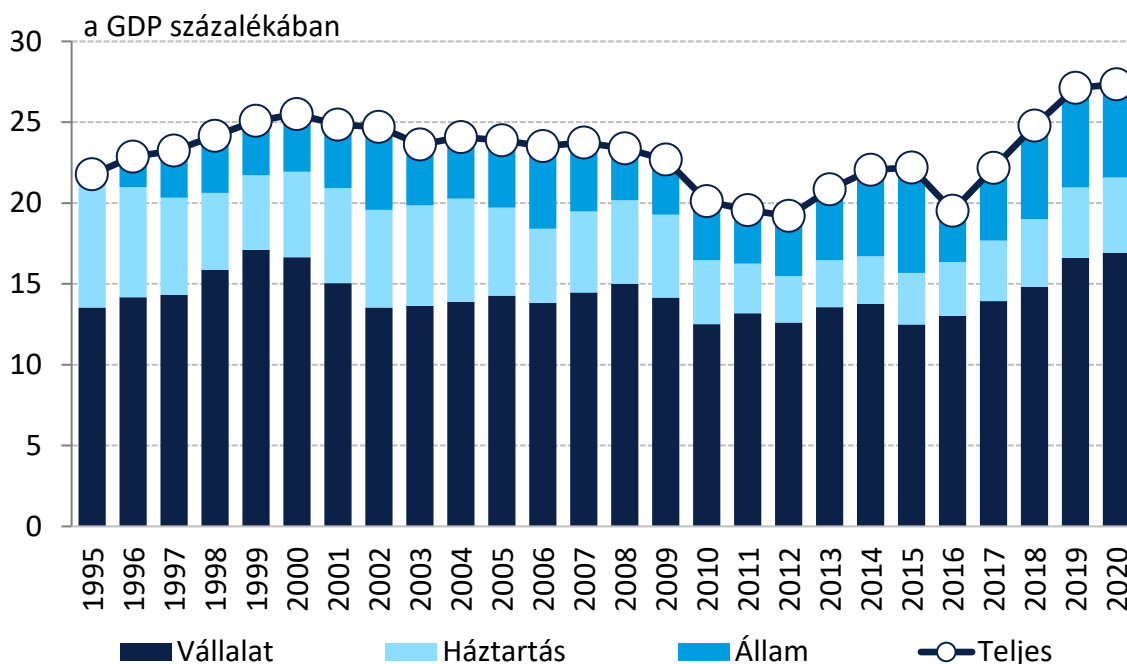
Szabó Eszter

21. századivá kell tenni a hazai beruházások szerkezetét

[Korábbi cikkünkben](#) bemutattuk, hogy a beruházások mértéke mellett azok szerkezete is meghatározó a gazdasági felzárkózás szempontjából. A hazai beruházási ráta historikusan és nemzetközi összevetésben is magas szintre emelkedett az elmúlt években, ugyanakkor szerkezete még a 20. századi gazdasági struktúrát tükrözi. Magas arányt képviselnek benne ugyanis az építési beruházások, miközben az immateriális javakba és zöld gazdaságba történő befektetések aránya mérsékelte. A befektetés az „okos” tőkébe és a zöld beruházások ösztönzése alappillérei lehetnek a jövőbeli gazdasági fejlődésünknek.

A hazai GDP-arányos beruházási ráta 2020-ban historikusan magas szinten alakult (1. ábra). 2016-ot követően a beruházási ráta élénk ütemben emelkedett, ami 2020-ban a gazdasági visszaesés ellenére is folytatódott. A beruházási ráta utóbbi években megfigyelt emelkedéséhez az állami, a vállalati és a lakossági beruházások egyaránt hozzájárultak. A hazai költségvetési beruházások GDP-arányos szintje nemzetközi összevetésben kiemelkedő, 2020-ban a GDP 6,4 százalékát tették ki, ami az EU-27 országok körében a legmagasabb hányad. Az uniós átlag a GDP 3,3 százaléka volt. A hazai beruházások szerkezetét az Európai Unió kívüli országokkal összevetve is szembeűnő, hogy hazánkban magas a költségvetési beruházások súlya, míg a magánberuházások jelentősége alacsonyabb.

1. ábra: A hazai beruházási ráta szektorok szerinti felbontása

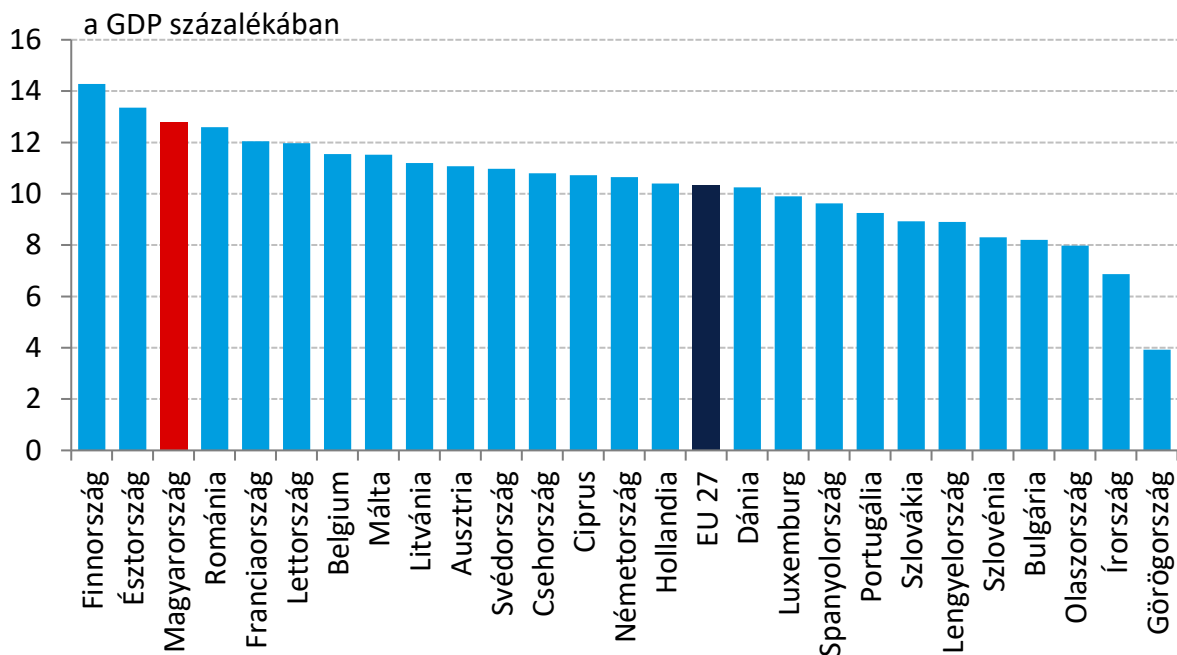

Megjegyzés: A 2020-as felbontás MNB-becslés alapján.

Forrás: KSH

Az állami beruházásokon belül meghatározó az építményberuházások szerepe. A nemzetgazdasági beruházások szektorális vizsgálata azért is fontos, mert az állami és magánberuházások jellemzői eltérőek. A kormányzat beruházásainak közel háromnegyede építési beruházás, míg a gépberuházások és az immateriális javakba (például: kutatás-fejlesztés, számítógépes szoftverek és adatbázisok, licencek) történő beruházások elsősorban a magánszektorra jellemzőek. Magyarország beruházási szerkezete az elmúlt években tovább tolódott az építési beruházások felé: a beruházási ráta 2017 és 2020 közötti bővülése kizárólag az építményberuházások növekedésének volt köszönhető. Így hazánkban az építményberuházások aránya a harmadik legmagasabb volt az EU országok körében (2. ábra).

2. ábra: Az építményberuházások aránya az EU országokban 2017 és 2020 között

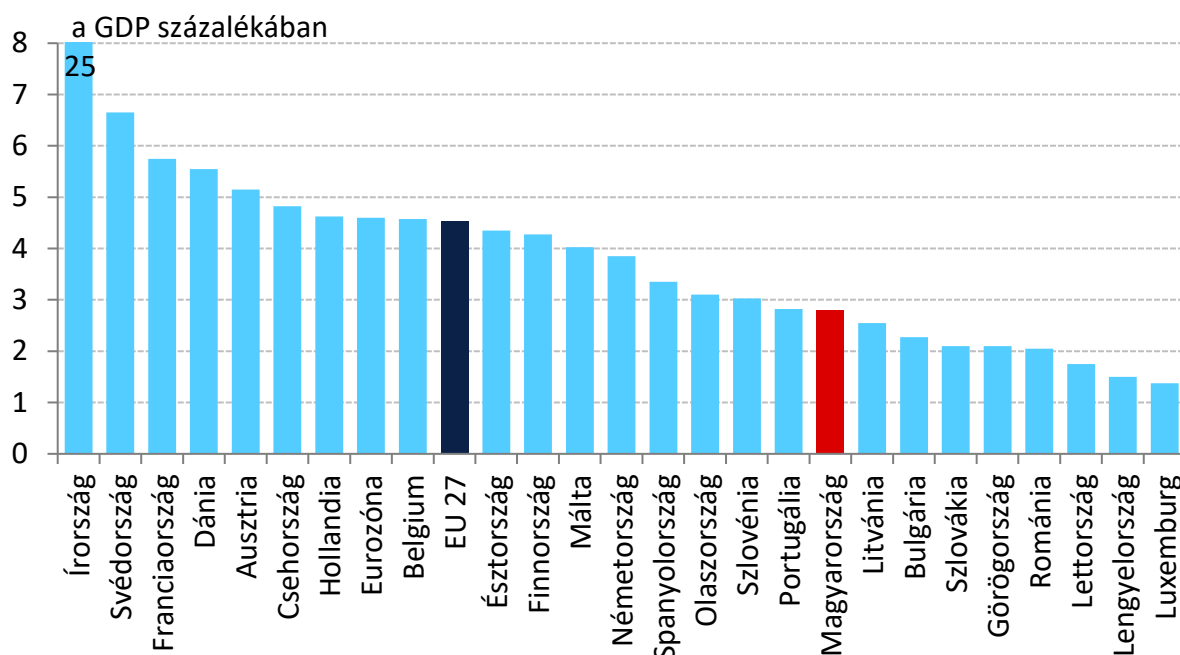
Megjegyzés: Horvátország esetében nem állnak rendelkezésre adatok.

Forrás: Eurostat

A jövőben is fenntartható felzárkózáshoz elengedhetetlen az „okos” tőke és a zöld beruházások emelése. Az állami építési beruházások kritikus infrastruktúra- és városfejlesztési jelentőséggel bírnak, így nélkülözhetetlenek egy ország működésében. Ugyanakkor az aktuális megatrendekhez történő kapcsolódáshoz elengedhetetlenek a digitális és zöld beruházások. [Előző cikkünkben](#) bemutattuk, hogy az „okos” tőke szerepe meghatározó a gazdasági felzárkózás szempontjából, mivel az IKT-tőke felépítésével közvetlenül, míg a magasabb amortizációs ráta eredményeként közvetve is hozzájárul a beruházások bővüléséhez és ezáltal a GDP növekedéséhez. Így a gazdasági fejlettség előmozdítása érdekében az immateriális javakba és IKT-eszközökbe történő beruházások felé kellene elmozdulni.

Hazánkban uniós összevetésben alacsony az immateriális javakba történő beruházások aránya (3. ábra). 2017 és 2020 között Magyarország GDP-jének átlagosan 2,8 százalékát fektette immateriális eszközökbe, ami jelentős mértékben elmarad az EU 4,5 százalékos átlagától. 2019-ig enyhén emelkedett az immateriális beruházások GDP-arányos értéke, 2020-ban azonban csökkenés következett be, míg az építményberuházások aránya tovább növekedett. Így a beruházási ráta 21. századi trendekhez való közeledése további növekedési tartalékot jelent hazánk számára.

3. ábra: Az immateriális javakba történő beruházások aránya az EU országokban 2017 és 2020 között

Megjegyzés: Ciprus és Horvátország esetében nem állnak rendelkezésre adatok.

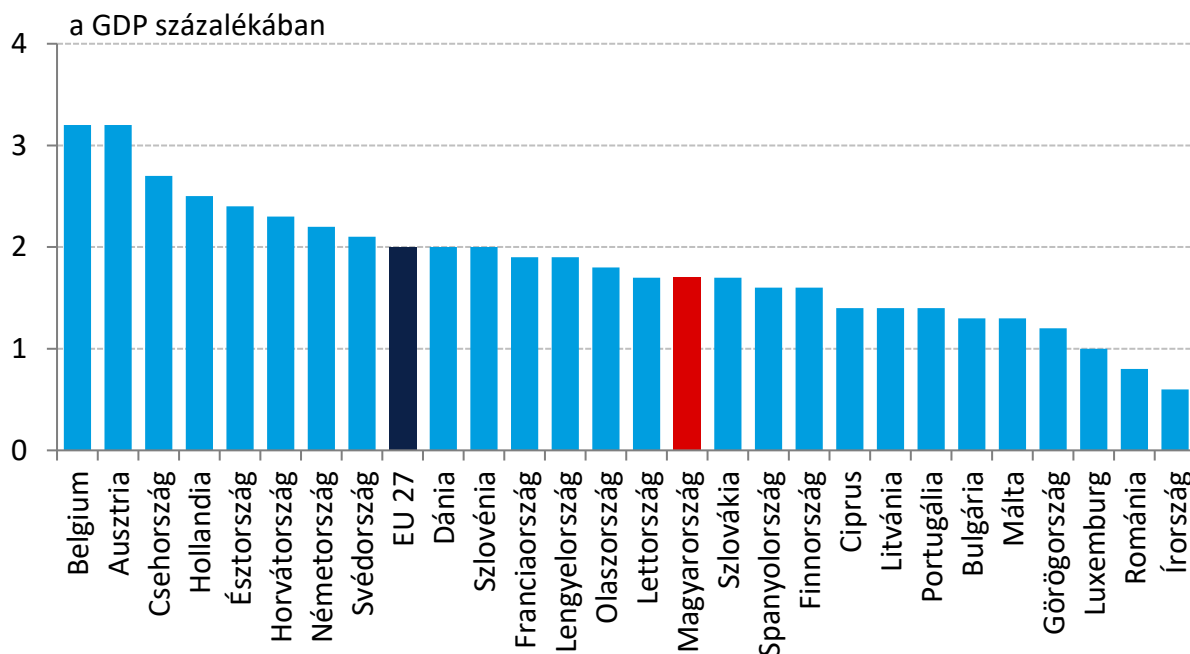
Forrás: Eurostat

A digitalizáció mellett egyre nagyobb figyelmet kell fordítani a környezeti szempontokra és a zöld gazdaságra való átállásra. Az MNB 2019-es [Növekedési jelentésében](#) felvázolt zöld növekedési pályán évente átlagosan a GDP 2 százalékát kellene zöld beruházásokra fordítani, míg felzárkózó gazdaságokban ennél is többet, a GDP mintegy 5 százalékát. A zöld beruházások arányára vonatkozóan nem áll rendelkezésre aggregált statisztikai adat. A mérést megnehezíti, hogy a zöld beruházásnak nincs egyértelmű definíciója. Jellemzően az a beruházási aktivitás tekinthető zöldnek, amely a természeti erőforrások megőrzését, alternatív energiaforrások felfedezését és hasznosítását vagy az energiahatékonyság előmozdítását célozza.

Hazánkban a környezetvédelemre fordított kiadások aránya elmarad az EU átlagától (4. ábra). Az Eurostat adatai alapján 2018-ban a környezetvédelmi kiadások a magyar GDP 1,7 százalékát tették ki, míg az EU-ban ez az arány 2 százalék volt. A magyar érték alulmúlta a visegrádi régió 2,1 százalékos átlagát is. Az ökológiai átállást biztosító beruházások mellett azok finanszírozásának is kulcsszerep jut. A koronavírus kezelésére és a gazdasági helyreállítás ösztönzésére [több, mint 14 600 milliárd USD](#) értékben jelentettek be kiadásokat világszerte, azonban ezeknek mindössze 2,5 százaléka kapcsolódik zöld kezdeményezésekhez. A világjárvány vissza nem térő

lehetőséget biztosít a zöld fordulatra, amelyben a Magyar Nemzeti Bank már megtette az első lépést, hiszen az Országgyűlés Európában elsőként fenntarthatósági mandátummal ruházta fel a magyar jegybankot.

4. ábra: Környezetvédelemre fordított kiadások az Európai Unióban (2018)

Forrás: Eurostat

A 2050-es klímacélok eléréséhez jelentős zöld beruházásokra lesz szükség. A kormányzati tervek szerint 2050-ig mintegy 25 ezer milliárd forintnyi forrást fog igényelni a zöld átállás. Az energia szektorban a legmagasabb a beruházási igény, az Innovációs és Technológiai Minisztérium becslései szerint mintegy 22 ezer milliárd forint. A forrásokat a KEHOP plusz operatív programból, a Helyreállítási és Ellenálló-képességi Eszközből, valamint az európai uniós kibocsátás-kereskedelmi rendszeren keresztül származó kvótabevételekből finanszírozhatja a kormány.

A 2020-ban elfogadott Klíma- és Természetvédelmi Akcióterv támogatja a zöld gazdaság fejlesztését. A stratégia kiemelt figyelmet fordít az energiahatékonyság előmozdítására, a megújuló energia arányának növelésére, a fenntarthatóbb hulladék-gazdálkodásra és a környezetvédelemre. A zöld átálláshoz szükség van a piaci szereplők együttműködésére is, amire szintén kitér az Akcióterv. A közlekedés az egyik legszennyezőbb ágazat, így fontos az elektromobilitás elterjedésének ösztönzése is.

Összességében a hazai beruházási ráta magas szintre emelkedett az elmúlt években, ugyanakkor a beruházások szerkezetét tekintve jelentős fejlődési potenciál azonosítható. Az építmény beruházások megfelelő szintje elengedhetetlen a

modern infrastruktúra kiépítésében, azonban a jövőben nagyobb figyelmet kell fordítani a digitális és a zöld gazdasági átállásra.

„Szerkesztett formában megjelent a Portfolio.hu oldalon 2021. augusztus 18-án.”